

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

World cafés

Zelfbeschikkingsrecht:

verslag december 2014

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Verslag World Café 25 september 2014 (professionals in hulpverlening, opvang en kennisinstututen)	5
Verslag World Café 3 oktober 2014 (Ngo's)	6
Verslag World Café 6 oktober 2014 (Ngo's)	7
Verslag World Café 7 oktober 2014 (gemeenten)	8
Slotbijeenkomst 27 oktober 2014	9
Inspiratietafels	13
Bloemlezing	14

Inleiding

Huwelijksdwang, huwelijkse gevangenschap, achterlating, eengerelateerd geweld, gedwongen leven in isolement, de acceptatie van homoseksualiteit, het zijn allemaal symptomen van één onderliggende problematiek. Bij al deze verschijnselen is er sprake van schending van mensenrechten, namelijk het recht om individuele keuzes te maken over je eigen leven. Binnen gesloten samenlevingen in Nederland wordt dit recht onvoldoende erkend en gerespecteerd.

Het Rijk spant zich sinds 2012 in om huwelijksdwang en achterlating - als onderdeel van geweld in afhankelijkheidsrelaties - te bestrijden. Dit gebeurt in samenspraak en samenwerking met een breed scala aan relevante partijen. De aanpak bestaat uit activiteiten gericht op preventie, verbetering van de ketenaanpak en verscherping van de wet- en regelgeving. Tijdens een expertmeeting, op 12 februari 2014, werd vastgesteld dat een gebrek aan autonomie en de inperking van zelfbeschikking in alle

gemeenschappen en in alle levensfasen voorkomt en diverse verschijningsvormen kent. De bijeenkomst resulteerde in een aantal aanbevelingen, onder andere het bekrachtigen van de autonomie van vrouwen, het blijven aangaan van de dialoog, het inzetten van rolmodellen, het geven van nog meer voorlichting over rechten en wet- en regelgeving en het aanbieden van ondersteuning bij de opvoeding van kinderen.

Brede aanpak

Het Ministerie van SZW zoekt een manier om met inzet van genoemde elementen te komen tot een brede aanpak die zich niet alleen richt op huwelijksdwang en achterlating, maar op het uitoefenen van het recht op zelfbeschikking binnen gesloten gemeenschappen. Hierbij gaat het om situaties waarin de (groot) familie het zelfbeschikkingsrecht van een individu schendt. Dit gebeurt vaak, maar niet altijd, onder daadwerkelijke of gevoelde druk van de gemeenschap.

World Café

In het najaar van 2014 werden diverse partijen uit het hele land uitgenodigd om deel te nemen aan een serie werksessies: de Worldcafés Zelfbeschikkingsrecht. De bijeenkomsten waren bedoeld om met mensen uit het veld na te denken over zinvolle ideeën en maatregelen die ertoe kunnen bijdragen dat het recht op zelfbeschikkingsrecht in gesloten gemeenschappen wordt onderkend en gerespecteerd. Wat zou het Rijk moeten doen, wat moet er lokaal gebeuren? Wat gaat er goed, wat ontbreekt er en waar is behoefte aan?

Tijdens de sessies, die plaatsvonden op 25 september, 3, 6 en 7 oktober 2014 kwamen de volgende thema's aan de orde:

- Vergroten bewustzijn van schending mensenrechten;
- Sociale verandering promoten om deze geweldsvormen uiteindelijk te beëindigen;
- Een sterk en actief netwerk;
- Lokale agendering en facilitering;
- Onderzoek en evaluatie.

Elk World Café werd ingeleid door een presentatie of column van ervaringsdeskundigen (Naema Tahir, Jale Simsek en Halime Yarba), bedoeld om de aanwezigen te inspireren. De serie werd op 27 oktober afgesloten met een feestelijke lunch in aanwezigheid van gastspreker Andrée van Es. Tijdens deze bijeenkomst werden de opbrengsten van alle World Cafés met ruim vijftig deelnemers gedeeld. Een aantal deelnemers 'pitchten' hun eigen idee of initiatief. De bijeenkomst vormde een inspirerende afsluiting van de World Cafés. Deelnemers bleken zeer enthousiast over de aanpak. Het werd zeer gewaardeerd dat de Rijksoverheid zich zo open opstelde en bereid is de input van professionals en vrijwilligers mee te nemen in de besluitvorming. De overheid is op haar beurt erg blij met de resultaten. De sessies leverden nuttige informatie op, er werden waardevolle discussies gevoerd en er werden goede ideeën, richtingen en aandachtspunten ingebracht.

Actieplan zelfbeschikking

De resultaten van de Worldcafés Zelfbeschikkingsrecht vormen de basis voor een landelijk actieplan Zelfbeschikking, dat ertoe moet leiden dat mensen weten dat ze het recht hebben om zelf keuzes te maken over hun eigen leven, keuzes die bijvoorbeeld te maken hebben met school, opleiding, werk of vrije tijd, partnerkeuze, scheiding, religie, etc. De Rijksoverheid wil hier voorwaarden voor scheppen en inzetten op de eigen kracht van mensen en organisaties. Het actieplan Zelfbeschikking wordt naar verwachting eind 2014 voorgelegd aan de Tweede Kamer.

Verslag World Café 25 september 2014

(professionals in hulpverlening, opvang en kennisinstituten)

De discussie wordt voorafgegaan door een inspirerende presentatie van psychotherapeute en opiniemaakster Jale Simsek. Ze onderkent dat binnen gesloten gemeenschappen een mentaliteitsverandering wenselijk is, maar benadrukt dat dit moet gebeuren door een balans te zoeken tussen de positieve en negatieve kanten van de gesloten gemeenschappen en hun maatschappelijke omgeving. Waar komen die tradities vandaan? Hoe belangrijk zijn ze voor deze samenlevingen? Welke functie hebben ze en zijn ze misschien te vervangen door andere tradities waarbij het recht op zelfbeschikking minder in het geding is? Volgens Simsek is een oplossing alleen mogelijk als er een verbinding ontstaat tussen de individuele en collectieve oriëntatie.

Jale Simsek: “We moeten tools ontwikkelen die ons helpen onze eigen keuzes te maken, zonder onze eigen wortels te verliezen.”

Duidelijke afbakening

In de discussie die vervolgens in twee groepen wordt gevoerd, blijkt dat er behoefte is aan een duidelijk(er) afbakening van het begrip zelfbeschikkingsrecht. Dit biedt hulpverleners de mogelijkheid om daar beter op in te spelen en specifieke programma's te ontwikkelen. De deelnemende organisaties stellen vast dat ze elkaar op dit moment onvoldoende weten te vinden. Een online platform kan hierbij helpen. De bereidheid om kennis met elkaar te delen is zeker aanwezig, al is er ook enige terughoudendheid om wéér iets heel nieuws op te tuigen. Er zijn immers al allerlei websites en expertisecentra. Het zou mooi zijn als kan worden aangehaakt bij een reeds bestaand model.

Borging kennis en expertise

Een aandachtspunt is het ontbreken van een goede borging van de beschikbare kennis en expertise. Binnen een organisatie is deze dikwijls persoonsgebonden. Voor duurzame kennisdeling is structurele ondersteuning nodig, en daarvoor ontbreekt het geld. Ter afsluiting van de dialoogsessies doen de deelnemers een aantal suggesties voor preventie en bestrijding van het schenden van het recht op zelfbeschikking. Ook komen ze met ideeën om de kennis en expertise van hulpverleners te verbeteren.

Verslag World Café 3 oktober 2014 (Ngo's)

Voorafgaand aan de dialoogsessies vertelt schrijfster en theatermaakster Halime Yarba op indrukwekkende wijze over haar persoonlijke weg naar de vrijheid. De prijs die ze moest betalen was hoog: door haar scheiding raakte ze afgesneden van haar familie. Het ontbreken van de vertrouwde kaders en definities bleek funest voor haar eigenwaarde. “Wie ben ik eigenlijk als ik niet iemands zus, dochter of echtgenote ben?” Met vallen en opstaan lukte het haar om een eigen identiteit te ontwikkelen en haar verantwoordelijkheid te nemen voor haar eigen leven. “Mijn verleden is mij afgenomen, maar mijn toekomst heb ik in eigen hand.”

Halime Yarba: “Niemand is dader. Iedereen is slachtoffer van schadelijke tradities.”

Verbindingen leggen

Het leggen van verbindingen is noodzakelijk in een tijd waarin hiervoor steeds minder geld beschikbaar is en de overheid zich terugtrekt. Dat blijkt uit de twee dialoogsessies die vandaag worden gevoerd. Het leggen van verbindingen wordt belemmerd door sociaal-culturele miscommunicatie en onvoldoende vertrouwen tussen de gesloten gemeenschappen en Nederlandse (blanke) professionals. De Ngo's zijn overtuigd van het belang van sleutelfiguren en vertrouwenspersonen binnen de doelgroep. De begeleiding

en opleiding van deze mensen moet beter. Zij hebben immers te maken met complexe en soms zelfs gevaarlijke situaties. Een belangrijke vraag is ook: waar houdt de verantwoordelijkheid van de zelforganisatie op, en waar begint de verantwoordelijkheid van de professional?

Synergie en deskundigheidsbevordering

De deelnemers geven aan dat er veel behoefte is aan deskundigheidsbevordering. Er is al heel veel kennis beschikbaar, maar deze is beperkt toegankelijk en gefragmenteerd. Organisaties worden in hun werk belemmerd door afnemende subsidies en bezuinigingen. Er wordt een groter beroep gedaan op het maatschappelijk ondernemerschap, maar dat is een kwaliteit die niet elke organisatie beheerst. Hulpverlenende instanties zijn bereid samen te werken en kennis te delen, maar hechten veel belang aan hun eigen methodiek. Het is ook de vraag of synergie daadwerkelijk leidt tot meer effectiviteit. De toegevoegde waarde (inhoudelijk, zakelijk) is nog onvoldoende duidelijk. Ter afsluiting van de dialoogsessies doen de deelnemers een aantal suggesties voor preventie en bestrijding van het schenden van het zelfbeschikkingsrecht. Ook komen ze met ideeën om de kennis en expertise van hulpverleners te verbeteren.

Verslag World Café 6 oktober 2014 (Ngo's)

Naema Tahir, schrijfster en deskundige op het gebied van mensenrechten, verzorgt dit keer de inleiding. Ze heeft vijf boeken en vele artikelen geschreven over mensenrechten en de positie van de vrouw in multi-culturele gemeenschappen. Haar roman 'De Bruid gaat over gearrangeerde huwelijken, waarbij soms de druk vanuit de ouders op de kinderen te groot wordt.

Naema Tahir: "Je bent pas individu, als je individualiteit ook durft te tonen en vieren binnen jouw collectief."

Krachtenbundeling

Uit de dialoogsessie komt naar voren dat professionals grote behoefte hebben aan krachtenbundeling, maar er wordt vooralsnog weinig geïnvesteerd in zinvolle samenwerkingsverbanden. Ngo's vinden dat de problemen het beste kunnen worden opgelost in samenwerking met burgerorganisaties. Overheid en professionals komen er in hun eentje niet uit. Zelforganisaties hebben gemakkelijker toegang tot de doelgroep. Ze kunnen misstanden signaleren en aan de bel trekken wanneer er sprake is van een ongewenste situatie of wanneer een situatie escaleert. Het verdient aanbeveling om de zelforganisaties bij het proces te blijven betrekken, ook wanneer de professionele hulpverlening in gang is gezet.

Onderwijs en voorlichting

Het onderwijs moet meer en beter worden betrokken bij voorlichting. In de praktijk blijkt het lastig om scholen zo ver te krijgen dat ze een paar lessen maatschappijleer willen besteden aan voorlichting rondom het thema. Wellicht kan de overheid (wethouder of minister) hier een stimulerende rol in spelen. Het is belangrijk dat het thema's mensenrechten en zelfbeschikkingsrecht en passant worden aangestipt binnen een brede context. Het Platform Eer & Vrijheid is belangrijk voor het ontsluiten van kennis en informatie, maar men vindt het te breed van opzet. Het ontbreekt bij de aangesloten organisaties aan een gemeenschappelijke agenda.

Verslag World Café 7 oktober 2014 (gemeenten)

Na opnieuw een inleiding van Jale Simsek buigen gemeenteambtenaren zich over de vraag wat er zou moeten gebeuren om schending van het zelfbeschikkingsrecht op korte termijn te beëindigen en op langere termijn te voorkomen. Wat doet de gemeente en wat zou de gemeente moeten doen?

Jongeren

Het is belangrijk om jongeren actief als changemakers bij het thema te betrekken. Zij zijn immers de ouders van de toekomst. De rol van changemakers binnen een gesloten gemeenschap is een lastige en verdient aandacht. Omdat ze samenwerken met de overheid en hulpverleners worden changemakers door sommigen gezien als 'bounties': bruin van buiten, maar handelend als een blanke overheidsvertegenwoordiger. Dit gaat ten koste van hun geloofwaardigheid en beperkt hun invloed.

Agenderen

Veel overheden slagen er niet in om de thematiek structureel te agenderen en aan te pakken. In veel gemeentelijke organisaties ontbreekt hiervoor tijd en mankracht. Onder druk van de bezuinigingen en nieuw beleid gaat veel kennis en expertise verloren. Er is een algemeen gevoel dat er een stok achter de deur nodig is om de thematiek geagendeerd te houden. De Rijksoverheid kan hier een sturende rol in spelen.

Netwerken

Gemeenten kunnen de problemen alleen aanpakken in samenwerking met sleutelfiguren binnen zelforganisaties. Ambtenaren dienen daarom over een breed netwerk te beschikken of moeten in de gelegenheid worden gesteld dit op te bouwen. Dit gebeurt nog te weinig. Naast traditionele migrantenorganisaties moet er ook aandacht zijn voor informele netwerken. Steeds meer allochtonen, vooral jongeren, hebben er geen enkele binding met migrantenorganisaties. Het is belangrijk dat deze subgroep op een andere manier wordt benaderd. Juist jongeren kunnen fungeren als eigentijdse bruggenbouwers.

Kloof

De discussie maakt duidelijk dat er een grote kloof bestaat tussen zelforganisaties, hulpverleners en gemeenten. De definitie van het probleem is niet helder afgebakend. Gemeenten voeren geen eenduidig beleid en binnen gemeenten is er geen probleemeigenaar. De angst bestaat dat onder druk van de bezuinigingen de thematiek nog minder aandacht zal krijgen en dat opgebouwde kennis en expertise zullen verdwijnen. Er is behoefte aan een centraal informatiepunt. Het Platform Eer & Vrijheid vervult deze rol al grotendeels. Maar voor het overige moet de oplossing worden gezocht bij de gemeenten zelf. Concrete suggesties en verbeterpunten worden niet gedaan.

Slotbijeenkomst 27 oktober 2014

De serie World Cafés wordt afgesloten met een geanimeerde lunchbijeenkomst waarbij een aanzet wordt gegeven tot een landelijk actieplan Zelfbeschikking. Ruim vijftig deelnemers aan de World Cafés zijn op 27 oktober 2014 aanwezig in De Munt in Utrecht. Ze krijgen er ruimschoots de gelegenheid om met elkaar kennis te maken, voort te borduren op een eerdere ontmoeting, praktijkervaringen uit te wisselen of een idee te pitchen.

Pitch 1: Individuele begeleiding

“Meiden en jonge vrouwen laten onbewust kansen liggen. Uit onderzoek blijkt dat meiden minder in beeld zijn, omdat zij minder overlast veroorzaken dan jongens. Een neveneffect daarvan is dat ze hun problemen vaak internaliseren, waardoor zij zich bijvoorbeeld minder kunnen richten op hun opleiding, eetproblemen krijgen of slachtoffer worden van loverboys. Van die vrijgevochten meiden staat een groot deel onder druk van familie. In onze trainingen zijn we heel erg bezig met zelfreflectie, want als je jezelf niet goed kent, kun je ook niet iemand anders coachen. De persoonlijke verhalen van deze meiden raken me echt. Van de buitenkant zijn het allemaal prachtige meiden die al ver zijn gekomen in het leven. Maar het is opvallend dat ongeacht cultuur of leeftijd, deze meiden zoveel thuis hebben meegemaakt en echt behoefte hebben aan waardering, veiligheid en individuele begeleiding. Daarom heeft Elance Academy twee programma’s ontwikkeld (Strong Girls Young & Strong Girls XL). We bieden coaching, verbinden de leefwerelden van vrouwen met elkaar en verbreden hun sociale netwerk. Ons doel: kleurrijke meiden en jonge vrouwen inspireren en motiveren om hun kwaliteiten te benutten en vol zelfvertrouwen de wereld te betreden!”

Louella de Graaf, Elance Academy

Pitch 2: Bespreekbaar maken taboe-onderwerpen

“Van alle vrouwen en mannen tussen de 18 en 70 jaar is 45% ooit slachtoffer van huiselijk geweld, als partner, als kind, als ouder. Dit bracht mij op het idee om te onderzoeken of dialoogsessies over taboe-onderwerpen in onze opvanglocaties een bijdrage leveren aan het op gang brengen van een mentaliteitsverandering in de cultuur rondom de cliënt. Na de opvang keren de cliënten immers weer terug naar hun culturomgeving. Wat zou het fijn zijn als daar dan meer begrip was rondom relatiegevangenschap, het verbreken van een relatie, eer en vrijheid, homoseksualiteit. Het praten over taboe-onderwerpen gekoppeld aan culturomgeving heeft tot nu toe nauwelijks aandacht gekregen. De aanpak bleek een groot succes. Vrouwen vonden het prettig om met elkaar aan te werken aan hun gevoelens van schaamte en te praten en te luisteren zonder dat er ge- en beoordeeld wordt. De projectgroep ‘Bespreekbaar maken van taboe-onderwerpen’ adviseert ook in 2015 door te gaan met deze sessies, en dan met betrokkenheid en deelname van de culturomgeving van de cliënt om zo een mentaliteitsverandering op gang te brengen. Al was het maar om het recht op zelfbeschikking te kunnen blijven handhaven, ook als je weer terug bent in je omgeving waar je ooit uit gevlucht bent.”

Marjan Jongma, Blijf Groep

Pitch 3: Platform Eer & Vrijheid

“Het Platform Eer & Vrijheid wil alle organisaties en personen die zich bezighouden met het tegengaan van eengerelateerde geweldszaken verbinden, de kennis hierover ophalen, verdiepen en uitwisselen. Professionele hulporganisaties en op preventie gerichte zelforganisaties zijn hierin belangrijke partners. Deze twee velden worden nog te vaak als tegenpolen benaderd. Wij willen graag een ieder die zich bezighoudt met deze thematiek oproepen om samen te werken, en elkaar aan te vullen. Op die manier kan iedereen op zijn kracht en expertise worden ingezet en kan een samenwerking ontstaan die op verschillende dimensies doel treft.”

Khadija Bentaher, Diversion

Pitch 4: Interculturele competenties

“Eengerelateerd geweld gaat altijd ten koste van de zelfbeschikking van het potentiële slachtoffer. Om deze geweldsvormen professioneel goed aan te pakken zijn interculturele competenties essentieel. Vaak acteren professionals onbewust vanuit hun eigen westerse oriëntatie. Dit kan averechts werken. Een voorbeeld: Ik ging op mijn 15de samen met mijn vriend naar het oosten van Turkije. Nadat wij gezamenlijk hadden gegeten, gingen de mannen buiten in de tuin zitten en gingen de vrouwen de tafel opruimen. Ik vond dat vanuit mijn oriëntatie onbeschoft en vond het ook zielig voor de dames. Ik pakte een paar borden en bracht ze naar de keuken. Ik wist niet wat mij overkwam. De vrouw des huizes was behoorlijk boos. Zij vroeg waar ik het lef vandaan haalde en of haar service niet goed was geweest. Ik vond dat ik hulpvaardig was en zij vond mij respectloos en was in haar persoonlijke eer aangetast. Interculturele competenties zullen professionals helpen beter en gericht gesprekken aan te gaan en de problematiek beter begrijpen. Eengerelateerd geweld begrijpen wil nog niet zeggen dat je er begrip voor hebt. Ongeacht welke cultuur dan ook, dit is ons uitgangspunt: de overeenkomsten maken de relatie aangenaam, maar het zijn de verschillen die het interessant maken. Expertise Centrum Samenleving biedt professionals een uitgebreid scholingsprogramma voor hoe te handelen en vooral hoe niet te handelen bij kans op eengerelateerd geweld. Kennis van onderlinge relaties in eerculturen, gezichtsverlies en eerherstel, biedt de professional handvatten voor hoe te handelen en vooral hoe niet te handelen.”

Bayram Varli, Expertise Centrum Samenleving

Pitch 5: Meldpunt Marokkaanse Schandpalen

“Kwalijke roddels een beelden verspreiden zich razendsnel via de sociale media. In het voorjaar werd een Facebook-account Marokkaanse Hoeren aangemaakt. Binnen een uur had die pagina negenhonderd likes, 24 uur later waren dat er al tienduizend. Dit soort vileine roddels heeft soms verstreckende gevolgen. Er zijn zelfs gevallen bekend van meisjes die naar aanleiding hiervan een poging tot zelfmoord deden. Ik was zo kwaad dat ik aangifte heb gedaan wegens smaad en laster. Ik heb ook geprobeerd Facebook te bewegen de pagina te verwijderen. Aanvankelijk kreeg ik het standaardantwoord, dat de pagina niet in strijd was met de reglementen, maar uiteindelijk heeft Facebook de pagina's toch verwijderd. Om slachtoffers van dit soort praktijken een hart onder de riem te steken heb ik het meldpunt Marokkaanse Schandpalen opgericht. Het is een soort virtuele waakhond. Als je merkt dat ergens op internet roddels worden verspreid over Marokkaanse meisje en jongeren, dan kun je dat bij ons melden. Vervolgens proberen wij daar iets aan te doen. Het is de bedoeling dat zoveel mogelijk mensen protest aantekenen bij providers.”

Yuba Zalen, Meldpunt Marokkaanse Schandpalen

Pitch 6: Het belang van de buurvrouw

“Ik wil graag benadrukken dat slachtoffers van eergeerelateerd niet alleen gebaat zijn bij professionele hulpverlening. De sociale infrastructuur is minstens net zo belangrijk. Een voorbeeld uit de praktijk: een Afghaanse vrouw leidde al jaren een verborgen leven. Ze mocht van haar man de deur niet uit, maar had wel af en toe contact met de buurvrouw. Die trok zich haar lot aan en met haar hulp slaagde de Afghaanse erin af en toe toch het huis te ontvluchten. In de supermarkt sprak zij een landgenote aan. Dit contact heeft er uiteindelijk toe geleid dat de Afghaanse zich ging realiseren dat ze geen verborgen leven hoeft te leiden, dat ze zelf iets aan haar situatie kan doen. Het voorbeeld laat zien hoe belangrijk het is dat mensen anderen durven aanspreken op ongewenste situaties en elkaar ook helpen daaraan te ontsnappen. Hulpverlening is allemaal goed en nuttig, maar je hebt in je naaste omgeving ook mensen nodig die je een handje helpen en je net dat ene zetje geven dat je nodig hebt om in je eigen kracht te komen staan.” Onze aanpak ‘Vrouwen Inzicht’, bedoeld om ‘vrouwen die in verborgenheid leven’ de helpende hand te bieden, is dan ook gericht op signalering vanuit de sociale omgeving van de persoon in kwestie. Alle ogen en oren zijn daarbij uitermate belangrijk.”

Gerda Nijssen, Dona Daria Kenniscentrum Emancipatie

Pitch 7: Landelijk Knooppunt

“Stel je voor: je werkt bij Veilig Thuis en je krijgt een melding van het ROC dat een leerling die al een paar dagen niet op school is, thuis wordt vastgehouden en straks tegen zijn wil naar Marokko vliegt en daar moet wonen. Hij zou een Nederlands vriendje hebben. Stel je voor: je krijgt een melding dat een jonge vrouw tegen haar wil moet trouwen met een relatie van haar vader, van huis is weggevloden, tijdelijk bij een vriendin woont en ernstig bedreigd wordt. Je zoekt het uit en ontdekt dat het allemaal niet zo simpel ligt...Stel je voor: je wordt gebeld door het Landelijk Knooppunt, die van je wil weten of X bekend is. Ze heeft zich gemeld bij de ambassade en wil samen met haar kinderen naar Nederland terug. Ze heeft geen paspoort en papieren voor haar en de kinderen. Ze vertelt dat ze door haar echtgenoot onder het mom van familiebezoek is meegelokt en nu al jaren tegen haar wil wordt vastgehouden en mishandeld. Stel je voor: het is 6 januari 2015 en je bent op zoek naar informatie over huwelijksdwang en achterlating en je komt op de website van het Landelijk Knooppunt. Je ziet dat je het Knooppunt rechtstreeks kunt bellen, maar ook dat er allerlei informatie op de website staat. Over wat je kunt doen, juridische informatie, antwoorden op vragen en achtergrondinformatie over onderzoek, beleid, preventie en andere ontwikkelingen. Informatie over het Knooppunt zelf, wat het is en voor wie het is opgericht. Maar je ziet ook dat het Knooppunt zelf niemand terughaalt en ook niet de reis naar Nederland betaalt.”

Op 1 januari 2015 gaat het Landelijk Knooppunt Huwelijksdwang en achterlating in Den Haag van start. Het adviseert Veilig Thuis en andere hulpverleners bij de aanpak van huwelijksdwang en achterlating en is partner van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

Diny Flierman, kwartiermaker Landelijk Knooppunt

Pitch 8: Bestuurders moeten ook meedoen

Stichting Kezban en Stichting Landelijk werkgroep Mudawwanah zijn bezig om dialoogbijeenkomsten te organiseren en uitvoeren in vijf regio's. Tijdens deze bijeenkomsten worden onderwerpen zoals huwelijksdwang, achterlating, huwelijksgemeenschap, eengerelateerd geweld en homo seksualiteit besproken. Deze thema's worden eerst ontkent in veel gevallen, op het moment dat er daarover een film getoond wordt en/of besproken dan komen veel verhalen los. Het onderwerp homoseksualiteit blijkt moeilijk bespreekbaar te maken, als argument wordt vaak gebruikt "het mag niet volgens mij geloof". De bestuurders van zelforganisaties zijn ook niet toegankelijk om dit thema te bespreken. Er wordt vaak als argument gebruikt "er is geen animo op dit onderwerp of er is geen belangstelling". De uitgangspunten bij het bespreekbaar maken is zelfbeschikking en mensenrechten. Het respect tonen en elkaar in waarde kunnen laten zijn voorwaarde om homoseksualiteit te bespreken in de groepen. Bestuurders van (zelf) (religieuze)organisaties, instellingen moeten zelf nog leren om dit thema bespreekbaar te maken. Dit vraagt ook mentaliteits en gedragsverandering van bestuurders van organisaties. Dit project is een eerste aanzet, voor het proces van mentaliteitsverandering is vervolg noodzakelijk.

Findik Demir, Stichting Kezban

Inspiratietafels

Aan de hand van een brown paper mogen alle deelnemers ideeën en suggesties aandragen die kunnen helpen bij het vinden van een oplossing voor de problematiek. Hiervoor zijn vier inspiratietafels ingericht, elk met een eigen thema. De brown papers bevatten suggesties en opmerkingen die de deelnemers tijdens eerdere dialoogsessies zelf hebben ingebracht op de hoofdlijnen en thema's die zijn aangedragen vanuit het ministerie van SZW. Met behulp van stickers kan men prioriteren en aangeven welke suggesties en aanbevelingen belangrijk zijn. En uiteraard is het mogelijk om er zelf nog extra aanbevelingen bij te schrijven. Zo wordt tijdens dit afsluitende World Café niet alleen teruggekeken, maar wordt ook een klein doorkijkje naar de toekomst gegeven.

Andrée van Es

De bijeenkomst wordt geopend en afgesloten door Andrée van Es, oud-wethouder burgerschap en diversiteit van de gemeente Amsterdam en tegenwoordig voorzitter van de Nationale Unesco Commissie. Wat haar bijzonder raakt in de thematiek is het loyaliteitsconflict waarin jongeren die opgroeien in twee culturen, verkeren. “Hun wens om hun eigen keuzes te maken in het leven brengt ze in conflict met hun ouders. Het is razend moeilijk om dit probleem te tackelen. In mijn optiek kan het alleen door verbindingen te maken.” In de aanpak moet worden gekeken naar een programma voor de korte en de lange termijn. “Het varieert van het beschermen van mensen die in acuut gevaar verkeren en die als het ware gered moeten worden, tot het voeren van een moeilijk gesprek, het bespreekbaar maken van taboe-onderwerpen binnen gemeenschappen. Voor beide is kennis en deskundigheid nodig.” Van Es benadrukt dat er veel kennis zit bij informele organisaties, zelforganisaties en vrijwilligersorganisaties. “Het is van het grootste belang juist die informele organisaties te ondersteunen.” Dit is haar advies aan bestuurders (ministers, wethouders of bestuurders van zorginstellingen): “Het is een groot probleem, dat weliswaar kleinschalig voorkomt, maar zorg ervoor dat dit probleem niet wordt weggestopt in een klein hoekje. Zorg dat de kennis niet versnipperd is. Wie is probleemeigenaar? Het is onaanvaardbaar dat er jaar na jaar over dit lastige en onacceptabele probleem wordt gepraat zonder dat er iets gebeurt. Dit probleem is van ons allen. Wij zijn met z'n allen verantwoordelijk voor het vinden van een oplossing.”

Andrée van Es: “Een gesloten gemeenschap is verraderlijk”

Bloemlezing

Hier volgt een bloemlezing uit de vele tips, suggesties en aanbevelingen die zijn ingebracht tijdens de brown paper-sessies. Zij vormen mede de inspiratie voor het actieplan Zelfbeschikkingsrecht. Dit meerjarige actieplan zal zich richten op preventie en signalering.

Thema: Vergroten bewustzijn van schending mensenrechten

- Voorlichting over mensenrechten; vergroten van kennis over wet- en regelgeving en beschikbare hulp. Te beginnen in het onderwijs en bij de politie op straat;
- Er moet onderscheid worden gemaakt tussen communicatie naar professionals en naar individuen. Voor een individu moet de informatie heel concreet zijn en dicht bij de leefwereld blijven. Ook is het essentieel dat de toonzetting neutraal en niet veroordelend is.
- Bewustwording partnergeweld plegers en slachtoffers;
- Faciliteer de dialoog in eigen kring; verandering komt alleen van binnenuit;
- Vrijwilligers/sleutelfiguren en changemakers die zijn opgeleid om de dialoog aan te gaan, moeten verder geprofessionaliseerd worden. Ze moeten ook worden gepromoot bij organisaties, gemeenten en instellingen;
- Social change is de kern van de zaak. Ontwikkel deze in samenwerking met de gemeenschappen zelf;
- Opleiding van meisjes is van belang;
- Werk met rolmodellen voor jongeren en ook mannen/vaders;
- Storytelling: wat levert zelfbeschikking van individuen op voor de gemeenschap?
- Om tegen sociale druk te kunnen heb je een sterke identiteit nodig. Maak jongeren weerbaarder;
- Hulpverleners, jeugdzorg, justitie en rechters moeten leren omgaan met de culturele achtergronden van de doelgroep (cultuursensitieve aanpak).

Thema: Promoten sociale verandering

- Brede inzet interactieve sociale media;
- Betrek ervaringsdeskundigen in voorlichting;
- Richt je op jongeren en schakel hierbij het onderwijs in;
- Bevorder deskundigheid op scholen;
- Zet boeken van ervaringsdeskundigen op de verplichte boekenlijst op scholen;
- Organiseer intergenerationale discussies tussen ouders en jongeren om taboes te doorbreken;
- Maak zichtbaar wat we doen;
- Bevorder maatschappelijk ondernemerschap;
- Informatie voor de doelgroep moet laagdrempelig en bereikbaar/toegankelijk zijn;
- Steun bottom-up initiatieven;
- Organiseer een congres over zelfbeschikking rond 7 februari (dag van de mensenrechten).

Thema: Een sterk en actief netwerk

- Het verspreiden en delen van kennis is essentieel en moet effectief worden georganiseerd;
- Benut de ontwikkelingen op sociale media;
- Er is behoefte aan kennisbundeling en kennisconcentratie. Hoe kun je elkaar vinden en krachten bundelen?
- Benader actief lokale beleids mensen die relevant zijn, maar die vaak denken dat ze niets met de problematiek hoeven of kunnen (sociaal domein, huiselijk geweld, jeugdzorg, etc.)
- Zoek sleutelfiguren en maatschappelijke organisaties die mensen kunnen bereiken;
- Zorg voor de hele keten (niet alleen preventie) en schakel naar andere betrokken ministeries;
- Bottom-up agendering wordt gewaardeerd;
- Organiseer multidisciplinaire netwerken per gebied.

Thema: Lokale agendering en facilitering

- Sluit aan bij andere beleidsterreinen (sport, cultuur, kunst, onderwijs); verbindt beleidsterreinen;
- Zie transitie van het sociale domein als een kans;
- Maak het thema niet te breed. Focus op de problematiek van mensenrechten en zelfbeschikking;
- Benut sleutelfiguren en zelforganisaties. Kijk wat ze nodig hebben om hun aandeel te leveren;
- De samenwerking tussen organisaties moet beter;
- Zoek aansluiting bij actuele politieke ontwikkelingen en keuzes;
- Benut sociale wijkteams/ buurtteams en zorg dat ze voldoende zijn toegerust om te signaleren en door te verwijzen naar Veilig Thuis;
- Er is een omslag nodig. Veel gemeenten doen nauwelijks iets aan preventie en culturele kennis. Wie doet preventie? Waar is het ondergebracht? Wat houdt het in elk geval in? Wat is er nodig?
- Benader actief gemeenten die (nog) niet in beeld zijn maar die wel een grote groep inwoners hebben uit collectieve culturen;
- Agendering via de gemeenteraad;
- Geef raadsleden een training mensenrechten op lokaal niveau;

Thema: Onderzoek en evaluatie

- Organiseer een denktank voor organisaties die willen nadenken over zelfbeschikkingsrecht;
- Faciliteer intervisie en supervisie, betrek hierbij ook ambtenaren die zich bezighouden met het steunpunt huiselijk geweld;
- Lever cijfermatige en statische info over de ernst van het probleem;
- Inventariseer de behoefte aan het soort kennis; wens en verdieping kunnen verschillend zijn;
- Breng partijen bij elkaar die behoefte hebben aan verdieping (masterclasses, tips & tricks);
- Organiseer regionale en transnationale bijeenkomsten voor gemeenten en instellingen i.s.m. zelforganisaties om ervaringen uit te wisselen;
- Vanaf 1 januari 2015 gaat het steunpunt huiselijk geweld en AMK (landelijk) samen in Veilig Thuis. Expertise betreffende EGG zal behouden dienen te worden;
- Richt een databank in met succesvolle interventies en praktijkvoorbeelden;

Aanwezigen bij World Cafés:

Celal Altuntas	WEGG	www.celalaltuntas.com
Elly Ammerlaan	GGD Rotterdam	www.rotterdam.nl
Elianne Anemaat	Diversion	www.diversion.nl
Susanne Arendse	SHG Den Haag	www.stichtingwende.nl
Aytun Aydin	Elance Academy	www.elanceacademy.nl
Mustafa Ayranci	HTIB	www.htib.nl
Hilde Bakker	Movisie	www.movisie.nl
Bachtiar Bakr	VON	www.vluchtelingenorganisaties.nl
Edien Bartels	Vrije Universiteit	www.vu.nl
Khadija Bentaher	Platform Eer&Vrijheid	www.diversion.nl
Shanta Bhikharie	SaVo	www.stichtingsavo.nl
Marianne Cense	Rutgers WPF	www.rutgerswfpf.nl
Mahmoud Chavoushi	St. Me & Society	www.meandsociety.com
Sabrina Damen	Diversion	www.diversion.nl
Farangis Dawoody	Blijf Groep Amsterdam	www.blijfgroep.nl
Findik Demir	St. Kezban	www.stichtingkezban.nl
Esther van Eijk	Universiteit van Maastricht	www.maastrichtuniversity.nl
Andrée van Es	Vz Nationale Unesco Commissie	
Diny Flierman	Gemeente Den Haag	www.denhaag.nl
Gert Jan Geling	Femmes for Freedom	www.femmesforfreedom.nl
Diana Geraci	Pharos	www.pharos.nl
Bianca de Goede	Elance Academy	www.elanceacademy.nl
Louella de Graaf	Elance Academy	www.elanceacademy.nl
Benaissa Hallich	UvA	www.uva.nl
Cathrijn Haubrich	Ver. Voor Vrouw en Recht	www.vrouwenrecht.nl
Vera van der Horst	GGD Rotterdam-Rijnmond	www.rotterdam.nl
Tosca Hummeling	GGD GHOR Nederland	www.ggdghor.nl
Istarlin Ismail	African Sky	www.africansky.nl
Jeannette Jansen	GGD Haaglanden/ Den Haag	www.ggdhaaglanden.nl
Nera Jerkovic	St. Kezban	www.stichtingkezban.nl
Marian Jongma	Blijf Groep	www.blijfgroep.nl
Habib el Kaddouri	SMN	www.smn.nl
Nuray Kanik	Moviera	www.moviera.nl
Ria Klaasens	BJZ Groningen	www.bjzgroningen.nl
Martijn Kraaij	Min. SZW	www.rijksoverheid.nl
Danielle Kretz	Min. SZW	www.rijksoverheid.nl
Thea Laffra	Gemeente Lelystad	www.lelystad.nl
Latifa Lazaar	Stichting Kezban	www.stichtingkezban.nl
Norah van Leest	Diversion	www.diversion.nl
Ellen van Leeuwen	SHG Den Haag	www.home.shg.nl
Margriet Lenglet	GGD Amsterdam	www.ggd.amsterdam.nl
Marja Manders	Gemeente Utrecht	www.utrecht.nl
Henry Mantouw	BJZ Groningen	www.bjzgroningen.nl
Guity Mohebbi	Hogeschool Amsterdam	www.guitymohebbi.nl
Malika El Mouridi	Spectrum, partner met elan	www.spectrumelan.nl
Zahra Naleie	FSAN	www.fsan.nl

Anita Nanhoe	Gemeente Rotterdam	www.rotterdam.nl
Gerda Nijssen	Donadaria	www.donadaria.nl
Garip Ozcan	Stichting MOOI	www.stichtingmooi.nl
Cecilia Pérez Yáñez	Blijfgroep	www.blijfgroep.nl
Ana Lucia Perez	SHG Den Haag	www.stichtingwende.nl
Charlot Pierik	Movisie	www.movisie.nl
Ferry Rahantoknam	gemeente Zwolle	www.zwolle.nl
Essa Reijmers	Blijfgroep	www.blijfgroep.nl
Oulfa Rouached	Spectrum Elan	www.spectrumelan.nl
Shamsa Said	SONPPCAN	www.sonppcan.org
Leonieke Schouwenburg	Diversiteit Rotterdam	www.diversiteitrotterdam.nl
Paul Schuurman	Min. SZW	www.rijksoverheid.nl
Nathalie Sichtman	Gemeente Amsterdam	www.amsterdam.nl
Jale Simsek	Psychotherapeut/opiniemaakster	www.jalesimsek.nl
Eliane Smits van Waesberghe	Verwey-Jonker Instituut	www.verwey-jonker.nl
Hinke Stallen	Van de Bunt Adviseurs	www.vandebunt.nl
Naema Tahir	Juriste en schrijfster	
Bayram Varli	Expertisecentrum Samenleving	www.expertisecentrum Samenleving.nl
Joke Verkuijlen	Mudawwanah	www.mudawwana.nl
Marian Visser	Gemeente Amsterdam	www.amsterdam.nl
Esther van Weele	Coll. V.d. Rechten v.d. Mens	www.mensenrechten.nl
Machteld Wiersma	Servicepunt Emancipatie	www.spe-amsterdam.nl
Halime Yarba	Halime Design	www.halimedesign.nl
Yuba Zalen	SMN	www.smn.nl
Anita van Zeijl	Gemeente Leiden	www.leiden.nl

Colofon:

Zie voor overige informatie: www.rijksoverheid.nl

Dit is een uitgave van het Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid.
Postbus 90801
2509 LV Den Haag

Tekst:	Cicero Publiciteit
Fotografie:	Photo Republic
Vormgeving:	Vijfkeerblauw